

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

31 במרץ 2025

1856

ב' בניסן התשפ"ה

עמוד

הצעת חוק התמודדות עם תופעת עבירות נשק (תיקוני חקיקה והוראת שעה), התשפ"ה-2025 706

הצעת חוק התמודדות עם תופעת עבירות נשק (תיקוני חקיקה והוראת שעה), התשפ"ה-2025

תיקון חוק העונשין 1. בחוק העונשין, התשל"ז-1977¹ (להלן – חוק העונשין), בסעיף 144 –

ד ב ר י ה ס ב ר

הראשונה, להקל על ההוכחה כי חפץ שנתפס הוא "נשק". אומנם, לפי סעיף 144(ה) לחוק העונשין ניתן להוכיח כי חפץ הוא נשק באמצעות תעודת קצין חתומה, ואולם בפועל, מאחר שההגדרה כוללת "כלי שסוגל לירות כדור, קלע, פגז, פצצה או כיוצא באלה, שבכוחם להמית אדם..." (ראו פסקה (1) להגדרה "נשק" בסעיף 144(ג) לחוק העונשין), במקרים רבים לא ניתן להסתפק בתעודת קצין, אלא נדרשת חוות דעת של המחלקה לזיהוי פלילי במשטרה, שיש בידיה האמצעים לבצע בדיקה בליסטית של הנשק הכוללת ירי באמצעותו. כך למשל, אם מדובר בכלי נשק שאינו נשק "תקני", יש צורך בקבלת חוות דעת מומחה. בשנים האחרונות עלה קושי בהקשר זה, בעיקר לנוכח כמות הנשק הרבות שנתפסות, ולנוכח הרצון לתערף הקירות שבהן בפועל נפגע אדם כתוצאה מירי מנשק. לפיכך עלה הצורך להרחיב את הגדרת הנשק באופן שמקל את האכיפה, ואולם עולה בקנה אחד עם תכלית ההגדרה.

בהמשך לתיקון חקיקה זה תיכתב במעבדה לזיהוי פלילי במשטרת ישראל חוברת הדרכה תורתית שתסייע בידי קציני המשטרה המוסמכים לפי סעיף 144(ה), ובידי בית המשפט לקבוע כי חפץ שנתפס הוא כלי המכיל חלקים המאפיינים כלי נשק שנועד לירות כדור. מטרת התיקון היא לשים דגש על כוונת היצרן, ולא על הצלחת הייצור. יודגש כי התיקון המוצע מבקש להכניס לגדרי החוק את הכלים שיועדו לבצע נקירה וירי של כדורי תחמושת "קליעית".

השנייה, קביעת ענישה הולמת בצד עבירות הנשק באופן שתואם את עיקרון האשמה. מוצע להבהיר כי יש להתייחס אל כדורי תחמושת בעלי קליעים שקוטרם עולה על 20 מ"מ, כ"כלי נשק" אף על פי שמבחינה טכנית מדובר בתחמושת, זאת לנוכח המסוכנות היתרה וכמות חומר הנפץ המצויה בהם. כמו כן מוצע לקבוע ענישה מחמירה על החזקת כמה כלי נשק, חלקי נשק מהותיים או כמות גדולה של תחמושת, באופן שנותן ביטוי הולם לחומרה שבהתנהגות. עוד מוצע להרחיב את העבירה של סחר בנשק הקבועה בסעיף 144(ב2) כך שתכלול כל עסקה אחרת בנשק, אף אם עסקה זו אינה כרוכה בהעברת ההחזקה בנשק, וכן על מנת שתכלול תיווך לאחת הפעולות האמורות, זאת בדומה להגדרות הקבועות בפקודת הסמים המסוכנים.

כמו כן, ולנוכח התמודדותה של מדינת ישראל בשנים האחרונות עם תופעה של הברחת נשק לתוך מדינת ישראל, וממנה לאזור יהודה ושומרון ולרצועת עזה, תופעה הפוגעת באופן ממשי בביטחון המדינה, מוצע לייחד עבירה

כללי בשנים האחרונות חלה עלייה משמעותית בהתחמשות בנשק ובשימוש בנשק קל ובאמצעי לחימה מתקדמים על ידי גורמים עברייניים וארגוני פשיעה, באופן המהווה סיכון של ממש לשלומם של האזרחים והתושבים במדינה ולסדר הציבורי בישראל. לנוכח האמור, צוות בין-משרדי בראשות משרד המשפטים (להלן – צוות אמל"ח) בחן את עבירות הנשק בחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין).

הצעת החוק באה לתת מענה לאתגרים ולחסמים המרכזיים הנוגעים לעניינים שעלו במהלך דיוני הצוות, ובמסגרתה מוצע לתקן את עבירות הנשק בחוק העונשין כדי לקבוע ענישה הולמת לחומרת עבירות הנשק, באופן שתואם את עיקרון האשמה, ולהקל על נטל ההוכחה כי חפץ שנתפס הוא נשק; את פקודת הראיות [נוסח חדש], התשכ"א-1971 (להלן – פקודת הראיות), כדי לאפשר העדת בני זוג, ילדים או הורים, בעבירות נשק; את חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – החסד"פ), כדי לאפשר העמדה לדין במקרים מסוימים על ידי חטיבת התיבוע במשטרת ישראל, בעבירות נשק הנדונות בבית משפט השלום, במקרים הנעדרים חומרה יתרה בנסיבות ביצוע העבירה, שאינם מורכבים ראייתית; וקביעת העבירות של רכישת נשק, ייצור, ייבוא וייצוא נשק כעבירות מקור בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן – חוק איסור הלבנת הון), נוסף על עבירת הסחר הקבועה בו כיום.

כמו כן מוצעים התיקונים האלה: תיקון חוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003 (להלן – חוק המאבק בארגוני פשיעה), שיתן מענה לתיקונים שבוצעו בעבירות הנשק בחוק העונשין, כדי שהתוספת הראשונה לחוק תכלול את עבירות העוון לפי סעיף 144(א2) לחוק העונשין; תיקון פקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן – פקודת המשטרה), שנועד לכלול ברשימת עבירות העוון שמשטרת ישראל רשאית לעשות שימוש טכנולוגי במידע שנאגר במערכת צילום מיוחדת למטרות גילוי ופיענוחן גם עבירות עוון לפי סעיף 144(א2) לחוק העונשין; ותיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן – פסד"פ), בשל התיקון שנדרש בהפניות לעבירות הנשק בסעיף 25(ב)2 לפסד"פ, שעניינו עילות חיפוש בלא צו, בעקבות השינויים המוצעים בסעיפי העבירות.

התיקונים המוצעים לחוק העונשין נועדו לתכלית אלה:

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 276; התשפ"ה, עמ' 102.

(1) בסעיף קטן (א), לפני המילה "נשק" יבוא "כלי", במקום הסיפה החל במילים "שבע שנים" יבוא "שבע שנים; המחזיק בחמישה כלי נשק או יותר בלא רשות על פי דין להחזיקם, דינו – מאסר שתיים עשרה שנים", ואחריו יבוא:

"(א1) המחזיק, רוכש, נושא או מוביל חלק מהותי בנשק, דינו – חמש שנות מאסר; המחזיק, רוכש, נושא או מוביל מעל חמישה חלקים מהותיים בנשק, דינו – מאסר שבע שנים.

(א2) המחזיק, רוכש, נושא או מוביל תחמושת, חלק או אביזר כאמור בפסקה (4) להגדרה "נשק", דינו – שלוש שנות מאסר; המחזיק, רוכש, נושא או מוביל תחמושת הכוללת מעל 500 פריטים, או מעל 500 חלקים או אביזרים כאמור, דינו – שבע שנות מאסר";

ד ב ר י ה ס ב ר

נתפס על ידי רשויות האכיפה, לא ניתן לבדוק במעבדה ולגבש חוות דעת שאכן הוא עונה באופן מלא להגדרה "נשק" לפי סעיף 144 לחוק העונשין, ולפיכך מוצעת הוראת השעה.

סעיף 1 לסעיף קטן (1)

בסעיף 144(א) לחוק העונשין נקבע כי המחזיק נשק בלא רשות על פי דין להחזיקו, דינו – שבע שנות מאסר; המחזיק חלק מהותי בנשק דינו – חמש שנות מאסר; והמחזיק חלק לא מהותי בנשק, דינו – שלוש שנות מאסר. בסעיף 144(ב) לחוק העונשין נקבע כי הרוכש, נושא או מוביל נשק בלא רשות כדין, לרכישתו, לנשיאתו או להובלתו, דינו – עשר שנות מאסר.

מוצע לפצל מהסיפה של הסעיפים את ההוראות הנוגעות להחזקה, רכישה, נשיאה או הובלה של חלקים בנשק (חלקים מהותיים או לא מהותיים) ואביזרי נשק, ולהעבירם לסעיפים קטנים (א) ו-(א2) בהתאמה.

כמו כן מוצע לקבוע בסעיפים קטנים (א), (א1) ו-(א2) מדרג ענישה מחמיר בסניבות מסוימות כפי שיפורט להלן:

בסעיף קטן (א) מוצעת ענישה מחמירה על המחזיק חמישה כלי נשק ומעלה, ודינו – שתיים עשרה שנות מאסר.

ברישה של סעיפים קטנים (א) ו-(א2) מוצע לכלול בסעיף לא רק החזקת חלקים מהותיים בנשק, או החזקת תחמושת, חלק או אביזר של כלי נשק, אלא גם רכישה, נשיאה, או הובלה של חלקים כאמור, שדינם חמש שנות מאסר או שלוש שנות מאסר, בהתאמה.

כמו כן, מוצע לקבוע בסעיפים אלה ענישה מחמירה של שבע שנות מאסר על מי שמחזיק, רוכש, נושא או מוביל מעל חמישה חלקים בנשק, שאינם מרכיבים כלי נשק שלם (סעיף קטן (א1)) או מעל 500 פריטי תחמושת, או מעל 500 חלקים או אביזרים של כלי נשק (סעיף קטן (א2)). יובהר כי כאשר אדם מחזיק בנשק מפורק, העבירה שיש לייחס לו היא החזקת כלי נשק לפי סעיף קטן (א), ולא החזקת חלקי נשק מהותיים.

ספציפית ונפרדת לייבוא של נשק ולייצוא שלו בלא רשות על פי דין לעשות כן, ולהחמיר את הענישה בצידה, לשבע עשרה שנות מאסר.

בהקשר זה יצוין כי מדובר בתופעה הולכת ומתרחבת של הברחות דרך גבולות המדינה, בהיקפים גדולים ובשיטות שונות. הברחות אלה מביאות, מטבע הדברים, לעלייה ניכרת בכמויות הנשק הבלתי חוקי הנמצא במדינת ישראל, להורדת מחירי הנשק ולהגברת נגישות גורמי הטרור לנשק.

נוסף על כך תופעה זו תורמת באופן משמעותי להגעתו של נשק בלתי חוקי ומסוכן משטח מדינת ישראל לאזור יהודה ושומרון ולרצועת עזה, נשק אשר עשוי להגיע לתשתיות טרור.

יודגש כי במהלך חקירות שבוצעו בשנים האחרונות, ובייחוד בתקופה האחרונה, עלה בבירור כי הצפת שטחי ישראל, אזור יהודה ושומרון ורצועת עזה בנשק בלתי חוקי מסייעת לפעילי טרור בביצוע פיגועים חמורים. ניסיון העבר מלמד כי השגת נשק מהווה רכיב מרכזי ביכולת להוציא לפועל פיגועי טרור, וידועים מקרים שבהם העדר נשק הביא לאי-מימוש פעילות טרור מתוכננת.

תיקוני הגדרות נוספים נועדו לחדד את ההבדלים בין כלי נשק ובין חלקים אחרים של כלי נשק, אביזרים ותחמושת "קלעית", וזאת כדי להקל את ההבחנה בעבירות ביחס לכל אחת מהקבוצות האמורות, כפי שיפורט להלן.

כמו כן, מוצע לקבוע הוראת שעה לשנה מיום תחילתו של החוק, אשר קובעת חוקה ולפיה אם הוכח לבית המשפט כי חפץ שנחזה בתצלום או בסרטון, על פי מראהו ומאפייניו, להיות כלי נשק, יראו אותו כנשק כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. הוראת שעה זו נועדה להתמודד עם התופעה שנפוצה בשנים האחרונות של הפצת תמונות או סרטונים ברשתות חברתיות שבהן האדם מחזיק בחפץ הנחזה להיות נשק או אף מבצע ירי בחפץ כאמור. התופעה מגלמת תרבות שבה נשק הוא סמל סטטוס, ותרבות זו תורמת להפצת הנשק הבלתי חוקי ונרמול של החזקה ושימוש בו על ידי מי שאינם מורשים לכך. מאחר שהנשק המופיע בתצלום לא

- (2) בסעיף קטן (ב), לפני "נשק" יבוא "כלי", והסיפה החל מהמילים "ואולם לעניין חלק מהותי בנשק" – תימחק;
- (3) בסעיף קטן (ב2), המילים "מייבא או מייצא" – יימחקו, במקום "עושה בו כל עסקה אחרת שיש עמה מסירת החזקה בנשק לזולתו" יבוא "עושה כל עסקה אחרת בנשק", ואחרי "שלא בתמורה", יבוא "או מתווך בפעולה כאמור";
- (4) אחרי סעיף קטן (ב3) יבוא:
- "(ב) המייבא או מייצא נשק בלא רשות על פי דין לעשות כן, דינו – מאסר שבע עשרה שנים";
- (5) בסעיף קטן (ג) –
- (א) בהגדרה "נשק" –

- (1) בפסקה (1), במקום הסיפה החל במילים "וכולל חלק" יבוא "וכן כלי המכיל חלקים המאפיינים כלי כאמור, שנועד לירות כדור, קלע, פגז, פצצה או כיוצא באלה באמצעות לחץ גזים שנוצרו במהלך שריפת אבק שריפה אף אם לא סוגל לירותם";
- (2) בפסקה (2), המילים "חלק, אבזר ותחמושת לכלי כאמור ולרבות" – יימחקו;
- (3) במקום פסקה (3) יבוא:
- "(3) פצצה, רימון, פגז או קליע שקוטרו עולה על 20 מילימטר או כל חומר נפיץ אחר שבכוונת אדם או להזיק לו, או שיוצר כדי להזיק לאדם;
- (4) תחמושת, חלק או אבזר של כלי נשק";

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף קטן (2)

נוסף על מחיקת הסיפה (בשל השינויים המוצעים בסעיפים קטנים (א) ו-(2א) כמפורט לעיל), מוצע לערוך תיקון טכני ולתקן את הסעיף בהתאם להגדרה החדשה של "כלי נשק", הכולל את פסקאות (1) עד (3) להגדרה זו.

לסעיפים קטנים (3) ו-(4)

מוצעים שני תיקונים לפסקת משנה (2):

תיקון של עבירת הסחר בנשק, כך שתכלול כל עסקה אחרת בנשק, ולא רק עסקה בנשק שיש עימה העברת החזקה בנשק, קבוע היום, והוספת פעולות תיווך בנשק לעבירה זו. זאת למען הסר ספק מאחר שבפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, קבועות עבירות שונות לביצוע עסקה אחרת בסם מסוכן ולתיווך בסם מסוכן (ראו סעיפים 13 ו-14 לפקודת הסמים).

כמו כן, מוצע למחוק "ייבוא וייצוא" מפסקת משנה (2ב) ולקבוע לפעולות של יבוא ויצוא נשק או לתיווך לפעולות כאמור עבירה נפרדת וחמורה יותר בפסקת משנה (4ב), שדינה שבע עשרה שנות מאסר.

לעניין הברחות אמצעי לחימה לישראל ולאזור יהודה ושומרון ולריצעות עוזה, יודגש כי גם אמצעי לחימה אשר

מוברחים לכאורה כדי לשמש לפעילות פלילית גרידא, משמשים למעשי טרור. בשל ההשלכות הביטחוניות הברורות הנובעות מכך, יש חשיבות רבה לייחוד עבירה ספציפית ונפרדת לייבוא של נשק ולייצוא שלו בלא רשות על פי דין לעשות כן, ולהחמיר משמעותית בענישה ולקבוע אותה בראש המדרג, מעל לעבירת הסחר שדינה חמש עשרה שנות מאסר.

לסעיף קטן (5)

מוצע לתקן את ההגדרה "נשק" בסעיף 144(ג) לחוק העונשין, ולהוסיף הגדרות של "כלי נשק", ו"תחמושת". לפי ההגדרה הנוכחית, במקרים מסוימים לא ניתן להסתפק באישור קצין, ולכן נדרשת חוות דעת של המחלקה לזיהוי פלילי במשטרה (להלן – המז"פ). לאחר ביצוע ירי בנשק שנתפס כדי לוודא שאכן בכוחו להמית, והתעורר קושי בעניין זה בשנים האחרונות, בעיקר לנוכח היקף התפיסות, והרצון לתעדף חקירות שבהן אדם נורה מכלי נשק. כדי להקל על נטל ההוכחה כי חפץ שנתפס הוא "נשק", מוצע להוסיף בפסקה (1) בהגדרה כלים שנועדו לירות, באמצעות לחץ גזים שנוצרו במהלך שריפת אבק שריפה, שיש להם חלקים המאפיינים כלי נשק – כגון גוף, קנה, צינה, מכלול או סדן של כלי נשק, והם יוצרו ונועדו כדי לשמש ככלי

(ב) בהגדרה "חלק מהותי בנשק", המילים "כאמור בפסקאות (1) או (2) להגדרה "נשק" – יימחקו;

(ג) אחרי ההגדרה "חלק מהותי בנשק" יבוא:

"כלי נשק" – נשק כאמור בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "נשק", לרבות כלי נשק כאמור בפסקאות (1) או (2) כשהוא מפורק.

"תחמושת" – כדורים בעלי קליעים שקוטרם אינו עולה על 20 מילימטר או אמצעים אחרים שנועדו לירי על ידי כלי נשק שקוטרם אינו עולה על 20 מילימטר"

תיקון פקודת הראיות 2. בפקודת הראיות [נוסח חדש] התשכ"א-1971, בסעיף 5(א), אחרי פסקה (א2) יבוא:
"2(ב) עבירה לפי סעיף 144 לחוק העונשין".

ד ב ר י ה ס ב ר

חלקים הוא נשק, גם אם הוא אינו תיקון מחמת חסר בחלק כלשהו או אי-תיקנות מכל סיבה אחרת. אפשרות זו נוספה כדי להבהיר שיראו בחלקי נשק שאפשר להרכיב איתם כלי נשק – כאילו מדובר בכלי נשק, ולא יתייחסו לחלקי הנשק כ"חלקים מהותיים של נשק" או כ"חלק או אביזר של נשק" שהעבירות לגביהן קלות יותר. עוד יובהר כי התייחסות לאפשרות של נשק מפורק אינה נדרשת בנוגע לפסקה (3) שעניינה פצצה, רימון, פגז, קליע או כל חומר נפיץ אחר. מכיוון שפסקה (3) מגדירה נשק על סמך הרכבו הכימי, ההגדרה מתקיימת גם לגבי נשק שפורק לחלקיו, וגם אם אין אפשרות להביא להפעלתו. זאת, בשונה מההגדרה ההנדסית לנשק בפסקאות (1) עד (2). שלגביה פירוק כלי הנשק לחלקיו עשוי להביא לכך שלא יראו בו כלי נשק העונה להגדרה.

לעניין ההגדרה "תחמושת" – מוצע כאמור להפריד את התחמושת מכלי הנשק, ולכלול בהגדרה זו "תחמושת" קליעית – כדורים בעלי קליעים שקוטרם אינו עולה על 20 מילימטר. כמו כן, מוצע לכלול בהגדרה זו "אמצעים אחרים שנועדו לירי על ידי כלי נשק" – כלומר אמצעים שאינם כדורים בעלי קליע, כדוגמת רקטות, בין השאר, כדי לתת מענה לאפשרות שבעתיד יפותחו אמצעים שונים שאינם "כדורים בעלי קליעים", אשר אינם מוכרים כיום.

סעיף 2 בסעיף 2 מוצע תיקון לפקודת הראיות אשר נועד לאפשר העדת בני זוג, ילדים או הורים לחובת נאשם שהוא בן משפחתם בעבירות הנשק. כיום בן זוג אינו כשר להעיד לחובת בן זוג, במשפט פלילי, והורה וילד אינם כשירים להעיד אחד נגד משנהו (ראו סעיפים 3 ו-4 לפקודת הראיות). עם זאת, פקודת הראיות מחריגה כל "חבלת גוף או אלימות או איום באחד מאלה", ויש גם עבירות הקבועות בסעיף 5 לפקודת הראיות אשר מוחרגות מהסדר זה. מוצע להוסיף לרשימת עבירות אלה גם עבירות בנשק, אשר דומות מבחינת חומרתן והסיכון הנשקק מהן לעבירות המוחרגות. יובהר כי הצורך בתיקון זה נובע ממקרים שבהם נתפס נשק בבית מגורים או במתחם משותף אחר שבו השליטה במקום היא של כמה בני משפחה. במקרים כאלה,

במקרה של כלי נשק כזה, שנועד לירות כאמור, לא יידרש להראות שהוא סוגל לירות ושכוחו להמית, דבר שיפחית מהעומס הרב על מעבדות הנשק במו"פ, על כל הכרוך בכך מבחינת מאמצי החקירות וסיכויי העבריינים להיתפס, משום שמומחי המו"פ נדרשים כיום במקרה של נשק לא תקין, מייצור עצמי (בין מסחרי ובין אישי), לירות כדור ולמדוד, בין השאר, את מהירות הלוע של הקליע. בלא מדידה כאמור, לא ניתן לקבוע יכולת להמית אדם. יובהר כי הגדרה זו נועדה רק לכלים עם פוטנציאל קטלני, ואינה כוללת אקדחי הזנקה בעלי קנה חסום שמסוגלים לירות תחמישים (כדורים חסרי קליע) ואיירוספט שסוגל לירות כדוריות או כדורונים בכוח גז דחוס (כולל אוויר) ממכל, גנון מחסנית, קרי כלים שלא נועדו לירי אמיתי.

תיקון מהותי נוסף שנערך בהגדרה, בפסקת משנה (3), עניינו קביעה כי כדורי תחמושת בעלי קליעים שקוטרם עולה על 20 מ"מ ייכללו בפסקה זו, ולא בהגדרה "תחמושת". על פי פסקה (3), כיום, "נשק" מוגדר כ"תחמושת, פצצה, רימון או כל חפץ נפיץ אחר שבכוחם להמית אדם או להזיק לו, לרבות חלק של אחד מאלה". יש הברל משמעותי בין החזקת כדורים המיועדים לירי באקדח או ברובה ובין החזקת פגזים, רקטות ורימוני מטול, הן מבחינת כמות חומר הנפץ הנמצאת בהם והן מבחינת מסוכנותם לציבור, אף על פי שפגזים אלה אינם כוללים מנגנון זיממה שמאפשר לעשות בהם שימוש כשלעצמם. על כן ראוי כי קליעים מסיביים מעין אלה, הדומים לרימוני יד, יוגדרו ככלי נשק ותחול לגביהם הענישה המחמירה יותר.

בהתאם לשינויים אלה, נוספה ההגדרה "כלי נשק", אשר כוללת את החלופות בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "נשק", לרבות נשק כאמור בפסקאות (1) עד (2) כשהוא מפורק לחלקיו. לא אחת עבריינים מפרקים כלי נשק לכמה חלקים, זאת מטעמי נוחות אפסנה, נשיאה וכיוצא באלה. התיקון המוצע מבקש לראות בנשק מפורק כנשק לכל דבר ועניין. הבחנה זו עולה בקנה אחד עם הוראות סעיף 144(1)(ג) שלפיו אין נפקות לתקינות הנשק בעת ביצוע העבירה. על דרך זו מוצע לקבוע כי נשק שפורק לכמה

² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421; ס"ח התשפ"ב, עמ' 1050.

3. תיקון חוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982³, בתוספת הראשונה א', בחלק ג', בפרט 1), במקום "144(א) רישדה" יבוא "144(א) רישדה, (א1) או (2א) סיפה".
4. בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000⁴, בתוספת הראשונה, במקום פרט (2) יבוא:
- "(2) עבירה של רכישת נשק בלא רשות על פי דין לפי סעיף 144(ב) או עבירות של ייצור, יבוא, יצוא, סחר תיווך או עסקה אחרת בנושק לפי סעיף 144(ב2), (ב3) ו-144(ב4)".
5. בחוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003⁵, בתוספת ראשונה, בפרט 1, במקום "144(א) סיפה, 144(ב) סיפה" יבוא: "144(א) רישדה".
6. בפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971⁶, בתוספת חמישית, בפרט (א), במקום "144(א) עד (ב1)" יבוא "144(2א) רישדה".

ד ב ר י ה ס ב ר

הרכוש האסור הכרוך בביצוע העבירה. מוצע לתקן את פרט 2 לתוספת הראשונה, שבו נכללות "עבירות של סחר בלתי חוקי בנושק, לפי סעיף 144 לחוק העונשין" ולהוסיף התייחסות לעבירה של רכישת נשק כעבירת מקור. תוספת זו תקשה את הלבנת הרכוש האסור הכרוך בביצוע עבירה, ותאפשר אכיפה כלכלית אפקטיבית נגד מי שרוכש נשק.

כמו כן, מוצע לקבוע כי כל הפעולות המנויות בסעיף 144(2), ו-144(3) הן עבירות מקור לפי חוק איסור הלבנת הון. כבר היום, פרט (2) לתוספת הראשונה לחוק איסור הלבנת הון קובע את העבירות של סחר בנושק לפי סעיף 144 כעבירות מקור. מוצע להבהיר כי כל הפעולות הקשורות לעסקאות בנושק, פעולות המפורטות בסעיפים קטנים (2) עד (4), הן עבירות מקור לפי חוק איסור הלבנת הון. ברי כי כלל ההתנהגויות המפורטות בסעיפים אלה נעברות מתוך מוטיבציה כלכלית בדומה לסחר, ולכן ראוי להחיל לגביהן ולגבי פעולות ברכוש הקשורות אליהן את מגוון הכלים של חוק איסור הלבנת הון.

סעיף 5 חוק המאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003, מגדיר "ארגון פשיעה" כחבר בני אדם שפועל בתבנית מאורגנת "לעבירת עבירות... מסוג פשע או עבירות המנויות בתוספת הראשונה...". פרט 1 בתוספת הראשונה כולל, בין השאר, עבירות לפי סעיף 144(א) סיפה ו-144(ב) סיפה לחוק העונשין. לנוכח התיקונים שבוצעו, סעיפים אלה הם בגדר עבירות מסוג פשע, ולכן אין צורך להפנות אליהם בפרט 1. לצד האמור מוצע לתקן את פרט 1 בתוספת הראשונה כך שישלול את סעיף 144(2א) רישדה – עבירה של החוקה, רכישה, נשיאה או הובלה של תחמושת, חלק או אבזר, שדינה 3 שנות מאסר.

סעיף 6 התוספת החמישית לפקודת המשטרה כוללת רשימת עבירות עון שמשטרת ישראל רשאית לעשות שימוש טכנולוגי במידע שנאגר במערכת צילום מיוחדת למטרות גילוי, חקירתן או מניעתן, וכן לשם הליך פלילי בעבירות כאמור (סעיף 101ב(א3) לפקודה). בפרט

פעמים רבות לא די בחזקת המקום הקבועה בסעיף 144(ד) לחוק העונשין, וראוי לאפשר עדות בני משפחה, האחד לחובת זולתו, כדי להגיע לחקר האמת ולהעמיד לדין את האחראי להחזקת הנשק. כך, לעיתים רבות יש צורך בעדות קרובי משפחה כדי להוכיח מי מחזיק בפועל ברכב או בדירה. כמו כן לעיתים נדרשות ראיות אחרות, כמו זיהוי חשוד על ידי בן משפחות בטרטון, או שיוך של טלפון נייד מסוים לחשוד על ידי בן משפחתו, והתיקון נועד לתת מענה לצורך זה.

סעיף 3 בסעיף 3 מוצע תיקון לחסד"פ. התיקון נועד לאפשר העמדה לדין במקרים מסוימים בעבירות נשק הנדונות בבית משפט השלום, על ידי חטיבת התיבועות במשטרת ישראל, ולא על ידי הפרקליטות. חלק ניכר מעבירות הנשק המפורטות בסעיף 144 הן עבירות מסוג פשע, אשר ככלל חומר החקירה בהן מועבר לפרקליטות המדינה לצורך העמדה לדין. עם זאת, עבירה של החזקת נשק לפי סעיף 144(א) רישדה נקבעה בתוספת לחסד"פ כעבירה שפרקליט מחוז רשאי להעבירה לטיפולו של תובע משטרה בשל העדר חומרה יתרה בנסיבות ביצוע העבירה ואי-מורכבות הראיות. מוצע לאפשר שיקול דעת דומה גם בעבירות של החזקה, רכישה, הובלה או נשיאה של חלק נשק מהותי; החזקה, רכישה, הובלה או נשיאה של חלק נשק מהותי לפי סעיף 144(א1) המוצע; והחזקה, רכישה, הובלה או נשיאה של תחמושת לפי סעיף 144(2א) סיפה המוצע, עבירות דומות לעבירה של החזקת נשק.

סעיף 4 בסעיף 4 מוצע תיקון לחוק איסור הלבנת הון. חוק איסור הלבנת הון מגדיר "רכוש אסור" כרכוש שמקורו בעבירות המפורטות בתוספת הראשונה (עבירות מקור), או ששימש לביצוען, אפשר את ביצוען, או רכוש שנעברו בו העבירות. פעולה ברכוש אסור מהווה עבירה לפי סעיפים 3 ו-4 לחוק האמור. נוסף על כך, הגדרת עבירה כעבירת מקור מאפשרת שימוש בכלים הקבועים בחוק איסור הלבנת הון, ובהם תפיסה וחילוט של רכוש בשווי

³ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43; התשפ"ה, עמ' 102.

⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 293; התשפ"ד, עמ' 787.

⁵ ס"ח התשס"ג, עמ' 502; התשפ"ג, עמ' 23.

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 17, עמ' 390; ס"ח התשפ"ה, עמ' 1346.

7. תיקון פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, בסעיף 25(ב)2, במקום "לפי סעיפים 144(א), (ב)" יבוא "לפי סעיפים 144(א) רישה, (א1), (א2), (א3) סיפה".
8. חפץ הנחזה ככלי נשק – הוראת שעה
- בתקופה של שנה מיום תחילתו של חוק זה, יקראו את סעיף 144 לחוק העונשין, כך שאחרי סעיף קטן (ד) יקראו:

"(ד1) הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי חפץ בתצלום או בסרטון נחזה על פי מראהו ומאפייניו ככלי נשק, יראו בחפץ האמור כלי נשק, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר"

ד ב ר י ה ס ב ר

אשר נחזה על פי מראהו ומאפייניו ככלי נשק יראו בו כלי נשק, אלא אם כן יוכח אחרת. הוראת השעה נועדה להתמודד עם תופעה שהפכה נפוצה בשנים האחרונות והיא הפצת תמונות או סרטונים ברשתות חברתיות שבהן האדם המצולם מחזיק בחפץ הנחזה להיות כנשק או אף מבצע ירי בחפץ כאמור מאחר שהנשק המופיע בתצלום לא נתפס על ידי רשויות האכיפה, לא ניתן לבדוקו במעבדה ולגבש חוות דעת שאכן הוא עונה באופן מלא להגדרה "נשק" לפי סעיף 144 לחוק העונשין. התופעה מבססת תרבות שבה נשק הוא סמל סטטוס, ותרבות זו תורמת להפצת הנשק הבלתי חוקי ונרמול של החזקה ושימוש בו על ידי מי שאינם מורשים לכך.

חוקה זו היא חזקה חריגה בעבירות פליליות בכלל ובחוק העונשין בפרט, שכן היא עומדת בסתירה לחובת התביעה להוכיח את כל יסודות העבירה מעל לספק סביר כאמור בסעיף 34כב לחוק העונשין, ואולם לנוכח חריגות התופעה, נפיצותה ומסוכנותה, מוצע לקובעה באופן זמני כהוראת שעה, כאמור לעיל. עם זאת, עקב חריגותה של החוקה והצורך להשתמש בה באופן מידתי וזהיר, מוצע כי היא תלווה בנהלים פנימיים שנועדו להבטיח שנטל ההוכחה יעבור לנאשם רק במקרים המובהקים, לאחר שנעשתה בדיקה ראויה של התצלום או הסרטון כדי לוודא בהסתמך על מראה החפץ המצולם ומאפייניו, כי הוא נחזה להיות כלי נשק. כך למשל בתיקים אלה יינתנו חוות דעת של מומחי המז"פ לראיות דיגיטליות, והגשת כתבי האישום תאושר על ידי פרקליט המחוז או מי שהוא הסמיך לכך, לאחר בחינת חוות הדעת האמורה.

1(א) לתוספת מנויות, בין השאר, עבירות לפי סעיפים 144(א) עד (ב1) לחוק העונשין. מוצע לתקן את פרט 1(א) כך שיכלול רק את עבירת העוון בסעיף 144(א2) רישה – עבירה של החזקה, רכישה, נשיאה או הובלה של תחמושת, חלק א או אביזר שדינה 3 שנות מאסר.

סעיף 7 סעיף 25 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"א-1969, קובע את העילות שבהתקיימן מוסמך שוטר לבצע חיפוש בבית או במקום בלא צו מבית משפט, כאשר לא ניתן מפאת הצורך להוציא צו חיפוש ויש לבצע את החיפוש באופן מיידי. אחת העילות המנויות בסעיף 25(ב)2 היא חיפוש לצורך מציאת תיעוד או מצלמה שעשויים לשמש ראיה לביצוע עבירה שדינה עשר שנות מאסר לפחות, עבירת נשק לפי סעיפים 144(א) או (ב) או 340א(ב) לחוק העונשין, או עבירת סחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק העונשין, ובלבד שהחיפוש נדרש באופן מיידי לשם מניעת העלמת ראיה או פגיעה בה. לנוכח התיקונים המוצעים בסעיף 144 נדרש תיקון בהפניות שיעלה בקנה אחד עם התכלית של סעיף 25 והצורך להתמודד עם הקושי של רשויות אכיפת החוק להשיג שיתוף פעולה בגביית ראיות ועדויות בשטח בעבירות בנשק, ועם התופעה של שיבוש ראיות על ידי גורמים בעלי עניין. לפיכך מוצע להפנות בסעיף 25(ב)2 לסעיף 144(א) רישה, (א1), (א2) סיפה – במקום לסעיף 144(א) ו(ב).

סעיף 8 מוצע לקבוע הוראת שעה לתקופה של שנה המוסיפה את סעיף קטן (ד1) לסעיף 144 לחוק העונשין וקובעת בו חוקה ולפיה חפץ בתצלום או בסרטון

⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284; ס"ח התשפ"ה, עמ' 950.

